כסף, צרכנות ובחירות

חוברת מנחה • מהדורה למורה

יצרה: רוית ראש בן ישי

מהדורה למורה

חפיסה שמזמינה שיחה פתוחה על כסף בלי בושה: צורך מול רצון, חיסכון, השפעת הפרסום, קנייה אימפולסיבית, נתינה וכסף ראשון שמרוויחים. מתאימה לשיעורי חינוך פיננסי, לפני חגים ועונות מבצעים או כשעולה בכיתה נושא של לחץ חברתי סביב קניות.

מטרת השיעור

התלמידים יבחינו בין צורך לרצון, יזהו כיצד פרסום ולחץ חברתי משפיעים על החלטות קנייה, ויגבשו כלל אישי אחד לקנייה נבונה.

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה עושים
0–5	פתיחה וחוקי השיח	מזכירים את חוקי השיח והזכות לומר "עובר". "צורך או רצון?": המורה מציג/ה על הלוח 8 פריטים (למשל נעלי ספורט, ארוחת צהריים, אוזניות חדשות, מחברת) והתלמידים מצביעים בידיים: צורך או רצון. מתעכבים על פריט אחד שבו הכיתה התחלקה ושואלים למה.
5–10	המורה פותח/ת	המורה עונה ראשון/ה על הקלף: "איך את/ה מבחין/ה בין משהו שאת/ה צריך/ה לבין משהו שאת/ה רק רוצה?"
10–30	סבב קלפים	במעגל או בזוגות. מתחילים מהקלפים המומלצים. אחרי כל תשובה – הד קצר או מחמאה.
30–40	עיבוד במליאה	איזה טריק פרסומי או לחץ חברתי זיהיתם היום שלא שמתם לב אליו קודם? • מה ההבדל בין חיסכון לבין קמצנות, ובין נדיבות לבין בזבוז? • מה יעזור לכם לעצור לפני קנייה ספונטנית בפעם הבאה?
40–45	כרטיס יציאה	כתבו כלל אישי אחד לקנייה נבונה שתרצו לנסות השבוע.

קלפים מומלצים להתחלה

1. איך את/ה מבחין/ה בין משהו שאת/ה צריך/ה לבין משהו שאת/ה רק רוצה?
2. איזו פרסומת או סרטון קצר גרמו לך פעם לרצות משהו שלא חשבת עליו קודם?
3. כשחברים קונים משהו שכולם מדברים עליו, כמה קשה לך להישאר בלי?
4. מבצע של אחד ועוד אחד במתנה: חיסכון אמיתי או מלכודת? ספר/י על מקרה.
5. איך היית מרגיש/ה אם חבר/ה היה/תה משלם/ת תמיד על כולם בבילויים?

⚠️ נקודות רגישות

כסף הוא נושא רגיש: יש תלמידים ממשפחות במצוקה כלכלית, ולכן אין לשאול על הכנסות או סכומים בבית, אין להשוות בין תלמידים, וזכות ה"עובר" שמורה. אם עולה מצוקה כלכלית, חוב או לחץ – פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

🤍 פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים. אנחנו לא מאבחנים – מקשיבים ומפנים.

כל הקלפים ושאלות ההעמקה

#	קלף	העמקה (חט״ע)
1	מה הדבר האחרון שקנית ואחר כך הרגשת שלא באמת היית צריך/ה אותו?	מה גרם לך לקנות אותו באותו רגע?
2	איך את/ה מבחין/ה בין משהו שאת/ה צריך/ה לבין משהו שאת/ה רק רוצה?	האם הגבול הזה שונה אצל אנשים שונים? למה?
3	אם היית מקבל/ת עכשיו סכום כסף גדול במתנה, מה היית עושה איתו קודם?	מה הבחירה הראשונה מלמדת על הסדרי העדיפויות שלך?
4	ספר/י על משהו שחסכת בשבילו הרבה זמן. איך הרגשת כשסוף סוף הגעת אליו?	האם ההנאה מדבר שחסכת לו שונה מהנאה ממתנה?
5	איזו פרסומת או סרטון קצר גרמו לך פעם לרצות משהו שלא חשבת עליו קודם?	אילו טריקים פרסומיים את/ה כבר יודע/ת לזהות?
6	מאיזה גיל לדעתך כדאי לנער או לנערה להתחיל לעבוד ולהרוויח כסף משלהם?	מה מרוויחים מעבודה מלבד כסף?
7	כשחברים קונים משהו שכולם מדברים עליו, כמה קשה לך להישאר בלי?	איך מתמודדים עם לחץ חברתי סביב קניות?
8	כסף בכיס או כסף בחשבון: באיזה מצב קל לך יותר לשמור עליו? **חט״ע**	למה תשלום בכרטיס או בטלפון מרגיש לפעמים כמו לא לשלם בכלל?
9	מה הדבר הכי שווה שקיבלת בחיים, שבכלל לא עלה כסף?	למה דברים כאלה נשארים איתנו יותר זמן?
10	איך היית מחלק/ת דמי כיס חודשיים בין חיסכון, בילויים ונתינה?	מה היה קורה לחלוקה הזו אם היה לך פחות כסף?
11	מבצע של אחד ועוד אחד במתנה: חיסכון אמיתי או מלכודת? ספר/י על מקרה.	איך עוצרים רגע לפני קנייה ספונטנית?
12	האם מדברים אצלכם בבית על כסף? מה למדת מזה, או מה היית רוצה ללמוד? **חט״ע**	מה היית רוצה שילמדו על כסף בבית הספר?
13	מותג יקר או מוצר דומה וזול יותר: על מה את/ה מוכן/ה לשלם יותר, ועל מה ממש לא?	כמה מהמחיר של מותג משלמים בעצם על השם?
14	האם הלוואת פעם כסף לחבר/ה? איך הרגשת כשהוא החזיר, או כשלא החזיר?	איך שומרים על חברות כשיש ביניכם חוב?
15	מה היית עושה עם הכסף הראשון שתרוויח/י בעבודה?	האם תחסוך/י ממנו משהו? למה כן או לא?
16	מצאת באינטרנט מוצר במחיר שנראה טוב מדי כדי להיות אמיתי. איך תבדוק/י אם זו הונאה?	מה הסימנים של עסקה חשודה ברשת?
17	ספר/י על מתנה שנתת למישהו, שהייתה שווה הרבה בלי לעלות הרבה.	מה הופך מתנה למשמעותית באמת?
18	האם נתינה ותרומה הן חלק מהתקציב שלך? מה גורם לך לתת?	האם נתינה של זמן שווה כמו נתינה של כסף?

19	מה הקנייה שהכי שמחת עליה השנה, ולמה דווקא היא?	האם השמחה ממנה נשארה, או שהיא דעכה מהר?
20	כשמשהו מתקלקל, את/ה מנסה לתקן אותו או מיד חושב/ת על לקנות חדש?	מה הקשר בין צרכנות לבין שמירה על הסביבה?
21	איך היית מרגיש/ה אם חבר/ה היה/תה משלם/ת תמיד על כולם בבילויים? **חט״ע**	איך אפשר לבלות יחד כשלחברים יש תקציבים שונים?
22	אילו שלוש שאלות כדאי לשאול את עצמך לפני שמוציאים כסף על משהו יקר?	מתי בפעם האחרונה שאלת את עצמך שאלה כזו?
23	משפיענים ברשת שממליצים על מוצרים: אפשר לסמוך עליהם? ממה זה תלוי?	איך לדעתך יודעים אם ההמלצה ממומנת?
24	האם כסף יכול לקנות אושר? הבא/י דוגמה שמחזקת או מפריכה את זה. **חט״ע**	כמה כסף צריך כדי לחיות חיים טובים בעיניך?
25	מה קל לך יותר: לחסוך או להוציא? ממי למדת את ההרגל הזה?	איזה הרגל כספי היית רוצה לשנות אצלך?
26	אם היית מנהל/ת לבד את קניות הסופר של הבית לשבוע, מה היה בעגלה?	מה היה מפתיע אותך במחירים?
27	אילו דברים לדעתך לא כדאי לחסוך עליהם בכלל?	ועל מה דווקא כדאי לחסוך גם כשיש כסף?
28	ספר/י על פעם שהתאפקת ולא קנית משהו שרצית מאוד. מה עזר לך?	מה הרגשת אחרי כמה ימים?
29	רעיון לעסק קטן שהיית יכול/ה לפתוח כבר עכשיו עם חברים: מה הוא? **חט״ע**	מה היה החלק הכי מאתגר בו?
30	מה ההבדל בין לקנות משהו כי את/ה אוהב/ת אותו לבין לקנות כדי שאחרים יראו?	האם זה קרה לך פעם? איך הרגשת?
31	אם כל משפחה הייתה מקבלת סכום קבוע לתרומה לקהילה, למה הייתם מייעדים אותו?	מי היה מחליט אצלכם בבית, ואיך?
32	מה לדעתך הטעות הכספית הכי נפוצה בגילכם?	איך היית מסביר/ה אותה לאח/ות צעיר/ה?
33	קנייה ברשת בלילה, בקליק אחד: כמה קל לך לעצור את עצמך?	איזו דרך יכולה לעזור לחכות יום לפני קנייה?
34	מה חשוב לך יותר בעבודה עתידית: שכר גבוה או עבודה שאת/ה אוהב/ת? **חט״ע**	מה תעשה/י אם תצטרך/י לבחור ביניהם?

דף תלמיד – 💰 כסף, צרכנות ובחירות

שם: _____ כיתה: _____

בחרו שלושה קלפים מהשיחה היום, וכתבו תשובה קצרה לכל אחד.

קלף 1: _____

קלף 2: _____

קלף 3: _____

💬 **משפט ששמעתי היום מחבר/ה ונגע בי:**

מותר לא לענות על שאלה. 🤍 פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים

דף תלמיד – עולים 🌍

קִרְאוּ, עֲנוּ בְּמִשְׁפָּט אֶחָד. Read and answer • Прочитайте и ответьте

שְׁאֵלָה	English / Русский	תְּשׁוּבָה
מָה קְנִיתֶם בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה?	What did you buy last time? Что вы купили в последний раз?	
מָה אַתֶּם צְרִיכִים וּמָה אַתֶּם רוֹצִים?	What do you need and what do you want? Что вам нужно и что вы хотите?	
אֵיךְ חוֹסְכִים כֶּסֶף?	How do you save money? Как копить деньги?	
מָה יָקָר וּמָה זוֹל?	What is expensive and what is cheap? Что дорого и что дёшево?	
אֵיזוֹ מַתָּנָה אַתֶּם אוֹהֲבִים לָתֵת?	Which gift do you like to give? Какой подарок вы любите дарить?	
אֵיפֹה אַתֶּם אוֹהֲבִים לִקְנוֹת?	Where do you like to shop? Где вы любите делать покупки?	

דף תלמיד – חנ"מ 🖼️

מקיפים את התמונה שמתאימה לי.

🛒	**מה צריך לקנות?** ◯ 🍞 לחם ◯ 🥛 חלב ◯ 🍬 ממתק
💰🐷	**איפה שומרים כסף?** ◯ 🐷 קופה ◯ 🧧 ארנק ◯ 🏦 בנק
🤔	**צריך או רוצה?** ◯ ☑ צריך ◯ 💭 רוצה
💸	**יקר או זול?** ◯ 💎 יקר ◯ 🪙 זול
🎁	**מה נותנים במתנה?** ◯ 💐 פרחים ◯ 🎨 ציור ◯ 🍪 עוגיות
⏳	**לקנות עכשיו או לחכות?** ◯ 🛍️ עכשיו ◯ ⏳ לחכות

כרטיסי יציאה – כסף, צרכנות ובחירות

כתבו כלל אישי אחד לקנייה נבונה שתרצו לנסות השבוע.

שם (לא חובה): _____

כתבו כלל אישי אחד לקנייה נבונה שתרצו לנסות השבוע.

שם (לא חובה): _____

כתבו כלל אישי אחד לקנייה נבונה שתרצו לנסות השבוע.

שם (לא חובה): _____

כתבו כלל אישי אחד לקנייה נבונה שתרצו לנסות השבוע.

שם (לא חובה): _____